

Delrapport för

**Bidrag med anledning av
covid-19 till organisationer
som arbetar med människor
i socialt särskilt utsatta
situationer 2020**

mucf

Myndigheten för ungdoms-
och civilsamhällesfrågor

© Myndigheten för ungdoms-
och civilsamhällesfrågor (MUCF) 2020

www.mucf.se

Delrapport för

**Bidrag med anledning av
covid-19 till organisationer
som arbetar med människor
i socialt särskilt utsatta
situationer 2020**

Innehåll

Förord	5
Sammanfattning	6
Inledning	7
Underlag till rapporten	8
Uppdraget	8
Socialt särskilt utsatta	9
Förutsättningar för statsbidraget	9
Bidragets användning	10
Ansökningsprocessen	11
Från ansökan till beslut	11
Samverkan	12
Återrapportering av bidraget	12
Så fördelades bidraget	13
Organisationerna som sökte bidrag	13
Organisationerna som beviljades bidrag	14
Geografisk spridning	15
Överklaganden	17
Bidragets betydelse och användning	18
Dokumentation av bidragets användning	18
Avslutande reflektion	20
Referenser	21
Bilaga 1	22
Artiklar av Emil Wesolowski	22
Sveriges Stadsmissioner – Crossroads	22
Agape	22
S:ta Clara	23
Läkare i världen	23
Hemlösas Hus	24

Förord

I juni 2020 fick Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) i uppdrag av regeringen att fördela 48 miljoner kronor till civilsamhället med anledning av covid-19, till organisationer som arbetar med människor i socialt särskilt utsatta situationer. Denna delrapport syftar till att ge en bild av uppdraget, ansökningsprocessen samt fördelningen av bidraget. Totalt inkom 231 ansökningar i stödformen, där de sökande organisationerna sammanlagt ansökte om bidrag för drygt 206 miljoner kronor. Av dessa ansökningar fördelade MUCF 48 miljoner kronor till 17 organisationer, vilket innebar att det var hög konkurrens om bidraget.

Vår förhoppning är att denna första övergripande rapport ska ge ett tydligt bevis på bidragets behov och efterfrågan, samt ge en bild av hur det har fördelats. MUCF ska utöver denna delrapport även inkomma med en rapportering till regeringen senast 30 september 2021 där myndigheten ska lämna en samlad redovisning av det statsbidrag som har lämnats. Den redovisningen ska innehålla uppgifter om vilka som har fått bidrag och med vilket belopp samt innehålla en redogörelse av bidragets användning i förhållande till dess syfte.

Delrapporten har tagits fram av Emma Elowsson och Johanna Sellberg på avdelningen för statsbidrag. Emma Bäck och Malin Persson på avdelning för verksamhetsstöd har också bidragit med underlag till delrapporten.

Lena Nyberg

Generaldirektör

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Sammanfattning

Den här delrapporten är en första övergripande redovisning av det organisationsbidrag som MUCF fick i uppdrag av regeringen att fördela till civilsamhället med anledning av covid-19. Bidraget skulle gå till organisationer som arbetar med människor i socialt särskilt utsatta situationer.

Den 4 juni 2020 beslutade regeringen om en ny förordning om statsbidrag till organisationer som arbetar med människor i socialt särskilt utsatta situationer. Bidraget uppgick till 50 miljoner kronor varav 48 miljoner skulle fördelas i bidragsmedel och 2 miljoner skulle täcka administrativa kostnader. MUCF fick i uppdrag att fördela bidraget skyndsamt till civilsamhället då behovet av ekonomiskt stöd var stort och akut.

Myndigheten vill med denna rapport ge regeringen en bild av uppdraget, ansökningsprocessen samt fördelning av bidraget. Totalt inkom 231 ansökningar i stödformen, där de sökande organisationerna sammanlagt ansökte om bidrag för drygt 206 miljoner kronor. Av detta omfattande antal ansökningar fördelade MUCF bidraget till 17 organisationer. Det innebar att det var hög konkurrens om medlen. Det centrala i MUCF:s hantering av bidraget var att identifiera och prioritera de organisationer som arbetade med människor i socialt *särskilt* utsatta situationer.

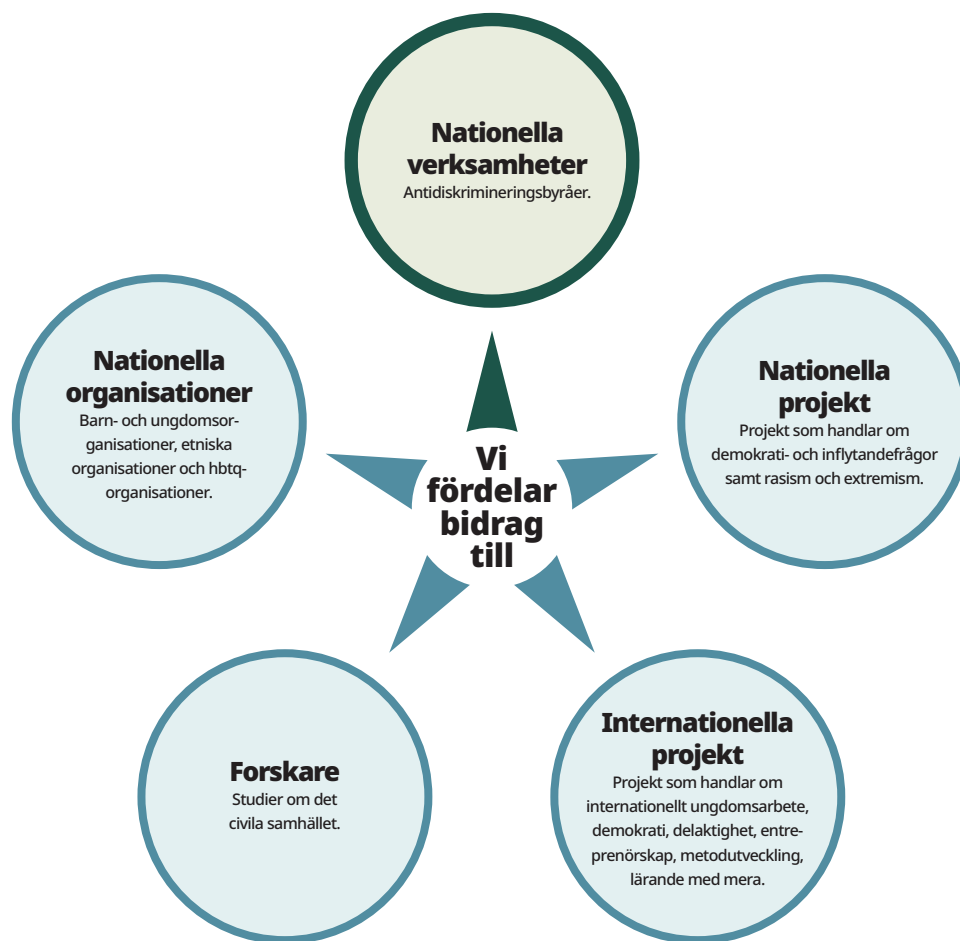
Uppgifterna till delrapporten är i första hand hämtade från myndighetens digitala ansökningssystem. Utöver denna delrapport lämnar MUCF över en film, samt artiklar som togs fram på uppdrag av myndigheten, där flera av de organisationer som beviljades bidraget medverkar. Denna film kan ses som ett komplement till delrapporten och tydliggör bidragets användning, artiklarna bifogas delrapporten (bilaga 1).

Förhoppningen är att rapporten även ska ge regeringen en bild av behovet av bidraget hos civilsamhället. Myndigheten bedömer att bidraget är av stor betydelse för de beviljade organisationernas verksamhet under coronapandemin. Det är även tydligt utifrån det höga söktrycket att civilsamhället generellt drabbats hårt av coronapandemin och att behovet av ekonomiskt stöd hos organisationerna var stort.

MUCF ska utöver denna delrapport även inkomma med en rapport till regeringen senast 30 september 2021 där myndigheten ska lämna en samlad redovisning bidraget. Redovisningen ska innehålla uppgifter om vilka som har fått bidrag och med vilket belopp samt en redogörelse för bidragets användning i förhållande till dess syfte.

Inledning

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) är en statlig myndighet som tar fram kunskap om ungas levnadsvillkor och om det civila samhällets förutsättningar. En av våra kärnuppgifter är att fördela bidrag till föreningsliv, internationellt samarbete, kommuner och forskning. MUCF fördelar bidrag till organisationer som kan söka organisationsbidrag, projektbidrag eller verksamhetsbidrag.

Figur 1.1 Illustration över de olika bidrag som myndigheten fördelar 2020

Bidrag enligt förordning om statsbidrag med anledning av covid-19 till vissa organisationer som bedriver verksamhet som riktar sig till människor i socialt särskilt utsatta situationer (SFS 2020:439) har fördelats till nationella organisationer i form av ideella föreningar samt vissa trossamfund. Enligt 6 § i ovan nämnda förordning framgår att formen för statsbidraget är ett organisationsbidrag.

MUCF fördelar årligen nationella organisationsbidrag i enlighet med tre förordningar. De organisationer som uppfyller villkoren för respektive statsbidrag beviljas medel. Bidragets storlek baseras inte på organisationens behov utan på dess medlemsantal. Av förordningen som reglerar statsbidrag med anledning av covid-19 till vissa organisationer som bedriver verksamhet som riktar sig till

människor i socialt särskilt utsatta situationer, framgår av 12 § något som skiljer bidraget från de övriga organisationsbidrag MUCF har att fördela. Vid fördelningen av statsbidraget får myndigheten prioritera mellan inkomna ansökningar och ge företräde till de ansökningar som bedöms ha bäst förutsättningar att uppfylla syftet (SFS 2020:439). Det innebär därmed i denna stödform att alla som uppfyller kraven för bidraget inte beviljats medel, utan MUCF har i enlighet med gällande förordning prioriterat och beviljat medel till de organisationer som bedömdes ha bäst förutsättningar att uppfylla syftet med bidraget.

Underlag till rapporten

Denna delrapport, som är skriven hösten 2020, redovisar behov och efterfrågan av bidraget, samt ger en bild av hur det har fördelats. Uppgifterna till delrapporten är främst hämtade från myndighetens digitala ansökningssystem och är inlämnade av de sökande organisationerna.

Vidare underlag till delrapporten är gällande förordningar, samt pressmeddelande från regeringen avseende uppdraget. Utöver denna delrapport lämnar MUCF över en film, samt artiklar som togs fram på uppdrag av myndigheten, där flera av de organisationer som beviljades bidraget medverkar. Filmen kan ses som ett komplement till delrapporten och tydliggör bidragets användning, artiklarna bifogas (bilaga 1).

Uppdraget

Den här delrapporten beskriver det organisationsbidrag som MUCF fördelat med anledning av coronapandemin i enlighet med förordning (SFS 2020:439). Vilket innebär statsbidrag med anledning av covid-19 till organisationer som bedriver verksamhet som riktar sig till människor i socialt särskilt utsatta situationer.

Den 4 juni 2020 beslutade regeringen om en ny förordning om statsbidrag till organisationer som arbetar med människor i socialt särskilt utsatta situationer. MUCF fick uppdraget att fördela statsbidraget. Bidraget uppgick till 50 miljoner kronor varav 48 miljoner skulle fördelas i bidragsmedel och 2 miljoner skulle täcka administrativa kostnader. Statsbidraget kunde sökas av ideella föreningar och vissa trossamfund, samverkansorgan eller församlingar som bedriver verksamhet som riktar sig till människor som befinner sig i socialt särskilt utsatta situationer.

MUCF fick i uppdrag att fördela bidraget skyndsamt då behovet av ekonomiskt stöd var stort och akut. Myndigheten gick därmed omgående ut med spridningsinformation om bidraget och ansökan öppnade kort därefter.

De organisationer som beviljades bidrag ska ha förbrukat det senast den 31 december 2020 och de ska senast den 31 mars 2021 inkomma med en redovisning till MUCF om bidragets användning. Redovisningen ska sedan ligga som grund för myndighetens rapport till regeringen som ska lämnas senast den 30 september 2021.

Socialt särskilt utsatta

Statsbidraget kunde sökas av organisationer som bedriver verksamhet som riktar sig till människor som befinner sig i socialt särskilt utsatta situationer. Syftet med statsbidraget var att stödja vissa organisationer inom det civila samhället som behövde förstärka verksamhet som riktar sig till människor som befinner sig i socialt särskilt utsatta situationer, för att möta ökade behov med anledning av spridningen av det virus som orsakar sjukdomen covid-19.

Ordet *särskilt* var centralt för MUCF:s bedömning och innebar att verksamheten skulle rikta sig till samhällets mest utsatta människor. Begreppet socialt särskilt utsatta syftar på personer som riskerar att falla igenom samhällets skyddsnät och som är svåra att nå för andra aktörer än civilsamhällets organisationer, såsom hemlösa, papperslösa och personer som har svårt att tillgodogöra sig samhällsinformation. I det pressmeddelande som regeringen gick ut med i samband med att uppdraget att fördela medel offentliggjordes, exemplifierades ovan nämnda grupper som socialt särskilt utsatta. MUCF valde att utgå från den definition som givits av regeringen, men var även öppna för möjligheten att det fanns fler grupper än de nämnda som kunde anses vara socialt särskilt utsatta.

Förutsättningar för statsbidraget

Enligt förordning 2020:439 framgår att en förutsättning för att beviljas statsbidrag var att organisationen bedriver, och har under minst två år bedrivit verksamhet som riktar sig till människor som befinner sig i socialt särskilt utsatta situationer. Vidare framgår att riksorganisationer eller organisationer med riksintresse var behöriga att söka bidraget. Myndighetens definition av riksintresse är att organisationen bedriver en verksamhet som är av ett nationellt intresse. Det kan till exempel handla om en verksamhet som är riktad till en särskild prioriterad målgrupp eller att den är av betydelse för samhället i stort.

Förordningen medgav även att statsbidrag kunde lämnas till organisationer som inte uppfyllde villkoren om att vara en riksorganisation eller bedriva en verksamhet med riksintresse om det förelåg särskilda skäl. Vid prövningen skulle det geografiska område där organisationen var verksam särskilt beaktas. MUCF tolkade att särskilda skäl kunde tillämpas om det i det geografiska område, regionalt eller lokalt, där organisationen var verksam, fanns en särskild utsatthet till följd av covid-19.

De organisationer som var behöriga att söka bidraget var ideella föreningar inom det civila samhället som är demokratiskt uppbyggda och som respekterar demokratins idéer samt trossamfund, samverkansorgan och församlingar som framgår av 3 § förordning (SFS 1999:974) om statsbidrag till trossamfund samt som framgår i 16 § lagen (SFS 1998:1593) om trossamfund. Andra organisationsformer, som exempelvis stiftelser och kommuner, var inte berättigade till bidraget.

Bidragets användning

Syftet med statsbidraget var att stödja organisationer inom det civila samhället som behövde förstärka verksamhet som riktar sig till människor som befinner sig i socialt särskilt utsatta situationer på grund av sjukdomen covid-19.

Bidraget avsåg att täcka kostnader för verksamhet under hela 2020. Det var därför möjligt för organisationerna att även ansöka om bidrag för kostnader som redan genomförts under 2020, från och med 1 januari, om det var så att organisationerna anpassat sin verksamhet med anledning av coronapandemin.

Bidraget är ett organisationsbidrag, men till skillnad från övriga organisationsbidrag, förväntades de sökande organisationerna inom denna stödform ansöka om ett fast belopp. De ombads i ansökan ange kostnader, både som de haft och som de förväntades ha under 2020, utifrån ett ökat behov med anledning av covid-19.

När organisationerna i början av 2021 ska inkomma med en rapportering av bidragets användning till MUCF förväntas de bland annat lämna en skriftlig redogörelse över hur bidraget har använts. I denna rapportering kommer de även att bli ombuds att reflektera över bidragets betydelse samt besvara frågor kring vilken typ av kostnader som bidraget har använts till (personal-, verksamhets-, administrationskostnader etc.). Organisationerna kommer att få ange hur stor andel av bidraget som använts till respektive post. Dessa resultat kommer sedan presenteras i den rapport som MUCF ska inkomma med till regeringen senast den 30 september 2021.

Ansökningsprocessen

Ansökningsprocessen för statsbidraget har i stort följt den ansökningsprocess som MUCF har för andra bidrag som fördelas av myndigheten, med en stor skillnad, att bidraget skulle fördelas mycket skyndsamt. I detta kapitel avser MUCF att tydliggöra hur ansökningsprocessen såg ut. En illustrerad bild av tidsramen för ansökningsprocessen visas i figur 3.1 nedan.

Figur 3.1 ansökningsprocessen

Från ansökan till beslut

Den 4 juni 2020 beslutade regeringen om en ny förordning om statsbidrag till organisationer som arbetar med människor i socialt särskilt utsatta situationer.

MUCF gick omgående ut med spridningsinformation om bidraget. Bidraget kunde sedan sökas under två veckors tid, under perioden 7 juni – 21 juni 2020. Under ansökningsperioden märkte MUCF av ett stort intresse från organisationer som kontaktade myndigheten med frågor om bidraget. Kontakter togs av organisationer som vid kort beskrivning av sin verksamhet skulle kunna ligga inom ramen för bidragets syfte, men många kontakter togs även av andra organisationer vars verksamhet inte primärt riktade sig till socialt särskilt utsatta. Det blev tydligt att många organisationer hade drabbats hårt av pandemin och ville undersöka sina möjligheter till bidrag. MUCF fick i många fall då tydliggöra bidragets syfte för att inte uppmuntra organisationer som uppenbart inte var behöriga bidraget att söka.

När ansökningsperioden avslutades den 21 juni hade 231 ansökningar inkommit till myndigheten. Nästkommande arbetsdag, den 22 juni påbörjade MUCF handläggning av ansökningarna för att åtta arbetsdagar senare, den 1 juli 2020, fatta beslut i samtliga ärenden. De organisationer som beviljades bidraget fick under nästkommande vecka en utbetalning av bidraget.

För att säkerställa en rättssäker och likvärdig bedömning vid handläggningen av bidraget bedömdes ett flertal av ansökningarna av två handläggare. Samtliga handläggare i stödformen gick igenom de ansökningar som föreslogs bifall, detta för att säkerställa samsyn. Detsamma gjordes i de ansökningar som bedömdes ligga nära bifall.

Samverkan

Bidrag enligt förordning (SFS 2020:439) kunde sökas av både ideella föreningar och vissa trossamfund. Då trossamfund inte är behöriga till de bidrag MUCF vanligen fördelar inleddes en samverkan med Myndigheten för trossamfund för att ta tillvara på deras kunskap om målgruppen, vilket var värdefullt i den skyndsamma handläggningen.

Vid samverkan med Myndigheten för trossamfund uppmärksammades att de trossamfund som omfattas av 16 § i lagen (1998:1593) om trossamfund, inte var behöriga till bidrag enligt förordning om statsbidrag med anledning av covid-19. Efter kontakt med Regeringskansliet framkom att avsikten med förordningen var att även de skulle omfattas. Det innebar att en ändring i förordning 2020:439 tillkom för att möjliggöra bidraget även för dessa trossamfund (SFS 2020:494).

MUCF hade även en god samverkan med Socialstyrelsen vid hantering av bidraget. Socialstyrelsen hade sedan tidigare fått i uppdrag att fördela medel enligt förordning (2020:265) om statsbidrag till vissa ideella organisationer med anledning av utbrottet av covid-19, vilket även det syftar till statsbidrag med anledning av coronapandemin. Socialstyrelsens förordning och MUCF:s förordning hade i flera fall en liknande uppbyggnad, dock med skillnaden att MUCF vid fördelning av bidrag kan beakta om en sökande organisation fått annat statligt bidrag med anledning av covid-19, i enlighet med förordningens 12 §. MUCF avvaktade därför Socialstyrelsens beslut som togs några dagar före MUCF fattade sina beslut, för att säkerhetsställa att detta inte skedde.

Åtterrapporering av bidraget

De organisationer som beviljades bidrag ska ha förbrukat bidraget senast den 31 december 2020. Organisationerna ska senast den 31 mars 2021 inkomma med en redovisning till MUCF om bidragets användning. Redovisningen ska sedan ligga till grund för MUCF:s rapport till regeringen som ska lämnas in senast den 30 september 2021.

Så fördelades bidraget

I detta kapitel presenterar MUCF bidragets fördelning, vilka organisationer som beviljades bidraget och den geografiska spridningen.

MUCF fattade beslut i de 231 ansökningarna den 1 juli 2020, och som tidigare nämnts var konkurrensen om medel hög. Utfallet av de 231 ansökningarna fördelade sig på följande vis: 17 bifall, 205 avslag och 9 avvísningar. Av de ansökningar som avvisades var anledningen i åtta fall att den sökande organisationen genom sin organisationsform inte var berättigad att söka medel. En organisation avvisades då den meddelade att de återtog sin ansökan.

I tabell 4.1 nedan presenteras de 17 organisationer som beviljades bidrag inom stödformen, samt respektive belopp de beviljades.

Organisation	Beviljat belopp i kronor
Sveriges Stadsmissioner	10 000 000
Frälsningsarmén	5 697 000
Svenska Röda Korset	5 530 000
Trossamfundet Svenska kyrkan	5 000 000
Romska Ungdomsförbundet	3 600 000
Läkare i Världen	3 520 000
Förenade Islamiska Föreningar	3 000 000
Hela Människan	3 000 000
Ny Gemenskap	2 820 000
Föreningen S:ta Clara kyrka	1 500 000
Trossamfundet Romersk-katolska kyrkan	1 200 000
Equeniakyrkan nationell enhet	1 089 392
Convictus	500 000
Frivilligorganisationen Agape	462 000
Fören. Frihamnen i Hb/Hemlösas Hus	460 000
Räddningsmissionen	385 608
Stöttepelaren	236 000

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällefrågors ansökningssystem
Tabell 4.1 visar vilka organisationer som fick bifall samt hur mycket medel respektive organisation beviljades.

Organisationerna som sökte bidrag

Av de 17 organisationer som fick bifall var fem trossamfund, samverkansorgan eller församlingar, och de resterande tolv var ideella organisationer. Av förordningen som reglerar statsbidraget (SFS 2020:439) framgick att en förutsättning för bidrag var att den sökande var en riksorganisation eller en organisation som bedriver verksamhet av riksintresse. Utöver detta kunde undantag medges för organisationer som inte uppfyllde dessa krav om det förelåg särskilda skäl kopplat till det geografiska område verksamheten bedrevs i. Vid fördelningen av bidrag eftersträvade MUCF att alla organisationsformer skulle vara representerade för att uppnå en så stor spridning som möjligt, men också för att organisationerna tenderar att nå olika grupper. Storleken på de organisationer

som beviljades bidrag var även varierande, några är mindre organisationer som verkar lokalt, andra bedriver en rikstäckande verksamhet som är känd av den bredare allmänheten.

Totalt fick MUCF in 231 ansökningar och av dessa var det flera som representerade samma organisation antingen i olika geografiska områden eller genom olika nivåer då både riksorganisationen samt lokala avdelningar ansökte medel för sin verksamhet. Många organisationer beskrev i sin ansökan stora svårigheter att bedriva sin ordinarie verksamhet på grund av den rådande pandemin, och bidraget beskrevs som en möjlighet att kunna fortsätta, eller återuppta verksamhet som avstannat. Spridningen av det sökta beloppet hos organisationerna varierade stort, från lägst ansökta belopp på 10 000 kronor till 20 miljoner kronor hos den organisation som ansökte om högst belopp. Det totala beloppet som organisationerna ansökte om uppgick till drygt 206 miljoner kronor. Detta vittnar om det stora behov civilsamhället upplevde till följd av pandemin och att situationen upplevdes som akut. Den korta utlysningstiden av stödet kan även ha bidragit till att organisationerna inte hade tid att samordna sina insatser centralt, vilket kan förklara att flera avdelningar inom samma organisation ansökte om medel.

MUCF kunde konstatera att många av de sökande organisationerna bedrev en viktig verksamhet som påverkades negativt av covid-19, men att verksamheten inte uttalat riktade sig till människor i socialt särskilt utsatta situationer. På grund av begränsade medel att fördela var det aktuellt att identifiera de organisationer som i sin verksamhet når de människor som verkligen lever i socialt särskilt utsatta situationer, och förordningen (SFS 2020:439) som reglerar bidraget möjliggjorde för MUCF att prioritera de ansökningar som bedömdes ha bäst förutsättningar att uppnå bidragets syfte. Som tidigare nämnts valde MUCF att utgå från definitionen av socialt särskilt utsatta som förmedlats av regeringen då uppdraget offentliggjordes, men stort utrymme gavs för organisationernas egen beskrivning av sin verksamhet riktad mot socialt särskilt utsatta. Många organisationer riktade sin verksamhet till människor i social utsatthet vilket medförde en svår gränsdragning där den beskrivna utsattheten fick ställas mot varandra för att identifiera de som var socialt *särskilt* utsatta.

Organisationerna som beviljades bidrag

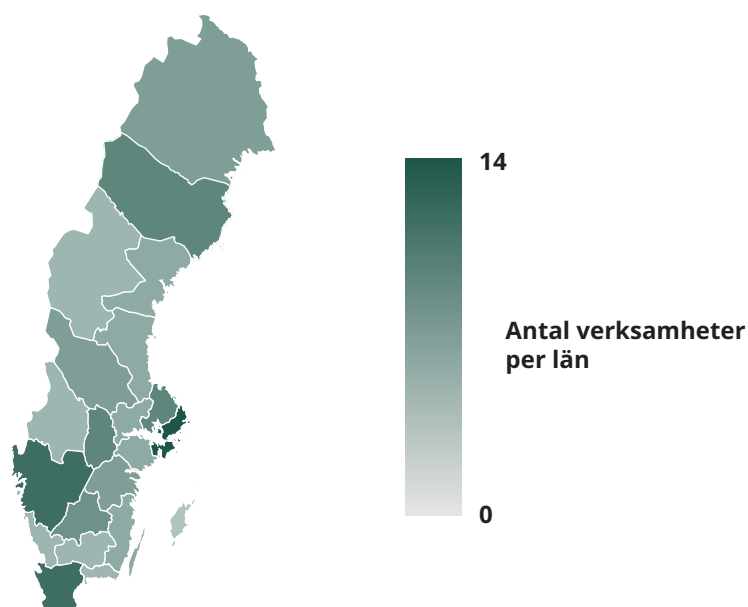
Under handläggningsprocessen identifierades de organisationer som i sin verksamhet når människor som på olika sätt lever i social särskild utsatthet, av dessa valdes 17 organisationer ut som bedömdes ha bäst förutsättningar att uppfylla bidragets syfte. Den verksamhet dessa organisationer bedriver går i stort att kategorisera under basala behov så som att erbjuda tak över huvudet, matdistribution eller grundläggande hygien eller tillgång till vård. De utvalda organisationerna arbetar på olika nivåer och når olika delar av befolkningen. De representerar olika trosuppfattningar och riktar sig till specifika grupper som lever i särskild utsatthet av olika anledningar, och vars situation påverkats ytterligare till följd av pandemin.

De 17 identifierade organisationerna ansökte sammantaget om bidrag motsvarande 69,5 miljoner kronor för att förstärka sin verksamhet riktad till socialt särskilt utsatta under 2020. Då beloppet MUCF hade att fördela var 48

miljoner krävdes ytterligare prioriteringar bland de aktuella organisationerna. Organisationerna hade i sin ansökan beskrivit de olika verksamheter de bedriver och även ibland det belopp den specifika verksamheten förväntades uppgå till. Under handläggningen kunde det konstateras att flera av de utvalda organisationerna visserligen arbetade med den för bidraget utpekade målgruppen, men i sin verksamhet också ibland riktade sig till människor som inte var socialt särskilt utsatta. För att fördela bidraget och uppnå största möjliga nytta i förhållande till förordningens syfte togs beslutet att enbart bevilja delar av det sökta beloppet för fem organisationer. Urvalet gjordes genom att verksamheter hos dessa organisationer som inte uttalat riktade sig till socialt särskilt utsatta bedömdes ligga utanför bidragets syfte, och därmed utanför möjlighet till stöd. I något fall tog MUCF även i beaktande att organisationen uppbar annat statligt organisationsbidrag för sin verksamhet med anledning av covid-19. Beslutet att reducera bidraget för vissa organisationer var också grundat i att MUCF ville möjliggöra för fler organisationer som arbetar med målgruppen att fortsätta det viktiga arbete de utför.

Geografisk spridning

De 17 organisationer som beviljades medel är verksamma i olika delar av landet, men samtliga län i Sverige finns representerade genom en eller flera av de beviljade organisationernas verksamhet. Figur 4.1 ger en överskådlig bild av den geografiska spridningen i landet. Tabell 4.2 redogör för antal verksamheter som bedrivs i respektive län. Flera av organisationerna som beviljades medel är riksorganisationer som bedriver verksamhet i hela landet, medan andra organisationer bedriver verksamhet i ett eller flera län.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors elektroniska ansökningssystem.

Figur 4.1 Geografiska spridning av bidraget

Som framgår av figur 4.1 och tabell 4.2 bedrivs mest verksamhet i de tre storstadsregionerna, varav Stockholms län är mest förekommande. Under tidpunkten för ansökan och handläggning av bidraget var påverkan av covid-19 som störst i Stockholm samt de övriga storstadsregionerna i landet, vilket kan förklara fördelningen av bidraget sett till den behovsbild som fanns. Behovsbilden kan vidare illustreras utav de ansökningar som beviljades bidrag utifrån att det förelåg särskilda skäl. Detta på grund av att det i organisationens geografiska verksamhetsområde fanns ökade behov med anledning av covid-19. Fyra av de organisationer som ansökt om särskilda skäl beviljades bidrag, två av dessa är verksamma i Stockholms län, en i Västra Götalands län och en i Skåne län.

Län	Antal verksamheter per län
Stockholm	14
Uppsala	10
Södermanland	7
Östergötland	8
Jönköping	9
Kronoberg	6
Kalmar	7
Gotland	5
Blekinge	6
Skåne	12
Halland	6
Västra Götaland	12
Värmland	6
Örebro	10
Västmanland	7
Dalarna	8
Gävleborg	7
Västernorrland	7
Jämtland	6
Västerbotten	10
Norrbottn	8

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors elektroniska ansökningssystem.

Tabell 4.2 Län samt antal verksamheter per län för beviljade ansökningar

Överklaganden

Totalt var det 231 organisationer som ansökte om bidrag enligt förordning 2020:439. Som nämnts tidigare i delrapporten så beviljades 17 organisationer bidrag, 9 avvisades och 205 avslogs.

Då bidraget är ett organisationsbidrag fanns det i enlighet förordning 2020:439 möjligt att överklaga avslagsbeslut. Av de 205 organisationer som fick avslag på sin ansökan valde 19 att överklaga beslutet. När denna rapport skrivs ligger dessa för avgörande hos Förvaltningsrätten.

Sammantaget utifrån de överklaganden som inkom kan MUCF konstatera att många organisationer drabbats hårt av pandemin och att ett avslag på deras ansökan tog hårt på organisationen, då de sett bidraget som en "livlina". Av de överklaganden som inkom framkommer det att majoriteten av dessa ansåg att avslagsbesluten var felaktiga då de beskrev att de arbetar med målgruppen socialt särskilt utsatta, flertalet angav även att de drabbats hårt av pandemin och var i stort behov av bidraget. Några uppgav vidare att de arbetar med rikstäckande verksamhet och därmed var berättigade till bidraget.

Bidragets betydelse och användning

Statsbidrag enligt förordning 2020:439 kunde lämnas till organisationer inom det civila samhället som behövde förstärka verksamhet som riktar sig till människor som befinner sig i socialt särskilt utsatta situationer på grund av sjukdomen covid-19.

Bidraget betalades ut under första delen av juli månad 2020 till beviljade organisationer och medlen är avsedda att användas senast 31 december 2020. De organisationer som beviljats bidraget ska lämna en redovisning av bidragets användning till MUCF senast den 31 mars 2021. Utifrån det kan ingen redovisning av bidragets faktiska användning presenteras i denna delrapport, då detta underlag ännu inte inkommit. Redovisning av bidragets användning kommer istället redovisas i den rapport MUCF ska inkomma med senast den 30 september 2021.

För att dokumentera bidragets användning under pågående bidragsår valde MUCF att dokumentera verksamheten hos ett urval av de organisationer som beviljades bidraget. Detta gjordes genom att ge i uppdrag till frilansfotografen och filmaren Emil Wesolowski att i film, men även i text, beskriva verksamheternas arbete under pandemin. Filmen som tagits fram lämnas in till regeringen som ett komplement till denna delrapport. I nedanstående avsnitt presenteras processen kring denna dokumentation. De artiklar Emil Wesolowski författat bifogas i sin helhet under bilaga 1 i denna delrapport.

Dokumentation av bidragets användning

Med uppdraget om att fördela statsbidraget följde också uppdraget att dokumentera bidragets väg från regeringsbeslut till avsedd målgrupp. MUCF såg det som en möjlighet att berätta den viktiga historien om hur regeringens satsning kommer till nytta för samhällets mest utsatta och besvara frågor som vilken nytta pengarna gör samt vem som i slutändan nås av verksamheternas insatser.

Intresset för bidraget var stort och det inkom 231 ansökningar i stödformen. Den 1 juli fattades beslut i samtliga ärenden och 17 organisationer fick ta del av statsbidraget. Samma dag beslutades också vilka organisationer som skulle följas och dokumenteras.

Valet av organisationer

För MUCF var det viktigt att synliggöra den geografiska spridningen i de ansökningar som beviljades bidrag. Det var också viktigt att visa bredden, att såväl stora som små organisationer och trossamfund fick del av statsbidraget, att inriktningen på verksamheterna skiljer sig åt och att bidragets storlek kunde variera. Slutligen var det också viktigt att visa att problematiken finns i olika åldrar och oavsett ursprung.

Utifrån dessa utgångspunkter blev valet:

- **Föreningen Frihamnen.** En lokalförening som vänder sig till hemlösa i Helsingborg. En stad med hög andel akut hemlösa i förhållande till sin storlek. Föreningen driver Hemlösas hus som erbjuder frukost, varm lunch, hygienutrymmen, klädförråd, tvättstuga och som under hela dagen serverar kaffe, bröd och frukt. *Beviljat statsbidrag: 460 000 kronor.*
- **Läkare i världen.** En riksorganisation som har verksamhet i Stockholm, Malmö, Uppsala län, Jönköpings län, Skåne län, Örebro län, Jämtlands län, Västerbottens län och Norrbottens län. Läkare i världen vänder sig till utsatta EU-medborgare utan sjukförsäkring samt papperslösa. De hjälper människor att få sina rättigheter tillvaratagna, ger information, samt guidar dem rätt i systemen. När det inte går ger de också den vård de kan, med hjälp av frivilliga läkare och sjuksköterskor. *Beviljat bidrag: 3 520 000 kronor.*
- **Frivilligorganisationen Agape.** En organisation som finns i Göteborg och som vänder sig till individer som kommit till Sverige som ensamkommande minderåriga asylsökande men fyllt eller blivit åldersuppskrivna till 18 år. Agape erbjuder till exempel samtalsstöd, läxhjälp och hjälp med mat och boende. *Beviljat bidrag: 462 000 kronor.*
- **Föreningen S:ta Clara Kyrka.** En lokalförening i Stockholm som vänder sig till hemlösa, EU-migranter, migranter från andra delar av världen, utsatta kvinnor med eller utan små barn, samt psykiskt sjuka/sköra människor. Verksamheten hjälper till med daglig mat- och kläddutdelning, natthärbärge under vinterhalvåret och ekonomiskt stöd. *Beviljat bidrag: 1 500 000 kronor.*
- **Sveriges stadsmisioner.** En riksorganisation som finns på många platser i Sverige och som vänder sig till exempelvis hemlösa, EU-medborgare i utsatthet, papperslösa och andra som lever i utanförskap och fattigdom. Här får gästerna sina mest basala behov tillgodosedda, till exempel hygien, mat, känna delaktighet och gemenskap samt tillgång till samhällsinformation på olika språk. *Beviljat bidrag: 10 000 000 kronor.*

En coronasäkrad dokumentationsresa

För att fånga den direkta nyttan av statsbidraget ville MUCF följa organisationernas arbete omgående. Det var viktigt att också göra det under en period då pandemin var högst närvarande omkring oss. Bidraget förtjänade en professionell dokumentation och MUCF anlät därför en fotograf/filmare till uppdraget. Flera visade intresse för uppgiften och valet föll på Emil Wesolowski, en frilansfotograf/filmare i Stockholm. Hans uppdrag var att under juli och augusti besöka de fem organisationerna/församlingarna, intervju förtroddare och gäster samt dokumentera deras berättelser.

Utifrån verksamheternas inriktning och målgrupper satte Emil Wesolowski tillsammans med MUCF rammar för dokumentationen. Ramarna fick inte vara för detaljerade med risk för att missa de viktigaste berättelserna och de viktigaste mötena. Från varje besök levererade Emil Wesolowski en

kort journalistisk text (bilaga 1), stillbilder och en film på 2–3 minuter.

De fem berättelserna visar var för sig hur viktig verksamheten är för socialt särskilt utsatta människor. För att knyta ihop MUCF:s bidrag till regeringens satsning på statsbidraget, har MUCF även producerat en längre film. Den inleds med den presskonferens i maj 2020 där uppdraget presenterades och avslutas med mötet med en av alla de gäster som nåtts av statsbidraget. Tillsammans med Emil Wesolowskis filmer visar den på ett dokumentärt, närvarande och varmt sätt hur ett statsbidrag kan göra nytta för socialt särskilt utsatta människor.

Avslutande reflektion

MUCF ser fram emot att ta del av organisationernas slutliga redovisning av bidragets användning. Som förmedlas genom texterna och filmen som Emil Wesolowski producerat arbetar dessa organisationer hårt för att tillgodose basala behov hos de allra mest utsatta i vårt samhälle. Det är rimligt att anta att de största effekterna går att finna just där på individnivå, genom ett mål mat eller genom känslan att bli sedd, som människa.

Referenser

Förordning (2020:439) om statsbidrag med anledning av covid-19 till vissa organisationer som bedriver verksamhet som riktar sig till människor i socialt särskilt utsatta situationer

Förordning (1999:974) om statsbidrag till trossamfund

Förordning om ändring i förordningen (2020:439) om statsbidrag med anledning av covid-19 till vissa organisationer som bedriver verksamhet som riktar sig till människor i socialt särskilt utsatta situationer

Lag (1998:1593) om trossamfund

Bilaga 1

Artiklar av Emil Wesolowski

Sveriges Stadsmissioner – Crossroads

Crossroads är ett stöd- och rådgivningscenter för EU-medborgare och tredjelandsmedborgare med uppehållstillstånd i ett annat EU-land. Hit kan man komma om man behöver hjälp med att tillgodose basala behov så som mat, dusch och klädtvätt – men för att minimera utanförskapet finns det även personal som erbjuder olika typer av rådgivning. Detta innefattar juridisk rådgivning, arbetsmarknadsrådgivning samt rådgivning om rätten till sjukvård och utbildning.

– En stor del av vårt uppdrag handlar just om att informera våra besökare om vilka rättigheter de har i det svenska samhället, och givetvis med det också vilka skyldigheter, säger Josefina Streling, enhetschef på Crossroads i Stockholm.

Crossroads startade år 2011 som ett initiativ inom Sveriges Stadsmissioner som en reaktion på att svenska myndigheter ofta nekade EU-medborgare olika typer av hjälp – hjälp som de i själva verket har lika stor rätt till som svenska medborgare.

När pandemin drog igång i våras ökade utsattheten och behovet av en fungerande socialtjänst ytterligare. Samtidigt blev det en stor utmaning – både praktiskt och ekonomiskt – att hålla öppet.

– Personalkostnaderna har ökat eftersom vi har behövt sätta in ny personal så fort någon känt sig sjuk. Sedan har vi behövt ta in extra personal för att kunna tillgodose det stora behovet av hälso- och smittskyddsinformation, säger Josefina Streling.

Agape

Frivilligorganisationen Agape startade som en reaktion på de förändringar i asylrätt som trädde i kraft under flyktingkrisen hösten 2015. Förändringarna slog hårt mot unga flyktingar som fyllt, eller blivit åldersuppskrivna till 18 år, då det stöd som tidigare erbjudits dem, kraftigt minskade. Många blev hemlösa, samtidigt som de ännu gick i gymnasieskolan.

22-åriga Mohammad Mohammadi levde som hemlös innan han fann Agape.

– Jag vill inte tänka så mycket på den tiden. Det var svårt, jag levde som en luffare, och på natten hittade jag någonstans att sova, säger Mohammad Mohammadi.

Matilda Brinck-Larsen grundade Agape. När förändringarna i flyktingpolitiken skedde arbetade Matilda som tjänsteman i Göteborgs stad och var stationerad som enhetschef på Nordens största transitboende. Det var då hon reagerade på vilka stora konsekvenser förändringarna skulle få och vad det skulle innebära för de utsatta ungdomarna.

– Man har bara bestämt sig för att det är 18-årsdagen som avgör om människor ska få bo i kommunal regi eller inte. Så det här är samhällets svar på när stat och kommun inte fungerar, säger Matilda Brinck-Larsen.

Organisationen arbetar med att möta de behov som finns för ungdomar som kommit ensamma till Sverige. Ungdomarna erbjuds hjälp med att uppfylla basala behov som bostad och mat i form av matkassar eller presentkort på matvarubutiker. Presentkortet delas ut till ungdomar som inte får någon annan form av ersättning från myndighet eller kommun, en grupp som ökat som en konsekvens av pandemin.

Utöver detta erbjuder Agape juridisk rådgivning och hjälp från psykolog. De driver även ett kafé som håller öppet fyra dagar i veckan.

– Många ungdomar kommer varje dag det är öppet, för att man känner sig trygg, man får mat, man träffar sina vänner, istället för att hänga ute på stan, säger Natalie Alton, som arbetar som volontär på Agape.

S:ta Clara

Tre minuter från centralstationen i Stockholm, tornar S:ta Clara kyrka upp sig. Här kan samhällets utsatta få hjälp med mat, vägledning och pengar till vandrarhem.

S:ta Clara har en lång tradition av att hjälpa människor. Redan på tolvhundratalet låg här ett nunnekloster, grundat av Clara av Assisi, där det diakoniska arbetet var en central del av verksamheten.

– Det är vår historia och det är det här vi tror att Gud vill att vi ska göra på den här platsen, säger Johan Kärnbo, ekonomiansvarig på S:ta Clara Kyrka.

Diakoni kan enkelt beskrivas som socialt arbete som utförs i kyrkans regi.

– Det handlar både om de här akuta lösningarna med mat för dagen och någonstans att sova, men även det långsiktiga arbetet, att hjälpa människor vidare ur utanförskapet, säger Nathalie Edin, en av diakonerna på S:ta Clara Kyrka.

Även om behovet av hjälp nästan alltid är större än deras kapacitet att hjälpa, har Nathalie sett ett ökat behov sedan pandemin startade i våras. Hon menar att hon sett en ny grupp växa fram.

– Människor som har arbetat men förlorat sina jobb, människor aldrig varit i den här situationen förut, säger Nathalie Edin.

Samtidigt har kyrkan under pandemin tvingats ställa in sina gudstjänster, och har i och med detta även förlorat en stor del av sina kollektintäkter. Pengar som behövs för att kunna driva den diakonala verksamheten.

– Vi har på allvar behövt fundera på om vi verkligen kommer kunna fortsätta hjälpa människor på det här sättet. Något som det här bidraget nu har möjliggjort, säger Nathalie Edin.

Läkare i världen

Den internationella människorättsorganisationen Läkare i Världen har i över 40 år arbetat för alla människors rätt till vård. Eliot Wieslander är generalsekretärare på Läkare i Världen och kan vittna om att trots att Sverige skrivit under konventioner om att allas rätt till hälsa, så nekas människor i Sverige vård. Det handlar om EU-medborgare som hamnat mellan stolarna i EU:s sjukförsäkringssystem, och papperslösa som full rätt till – men felaktigt nekas vård.

– Helst så hjälper vi människor att få sina rättigheter tillvaratagna. Vi ger information, vi guidar dem rätt i systemen. När det inte funkar ger vi också den

vård som vi kan, med hjälp av frivilliga läkare och sjuksköterskor, säger Eliot Wieslander.

I Stockholm håller Läkare i Världen öppet en kväll i veckan. Frivillig vårdpersonal som redan jobbat ett helt dagspass kommer till mottagningen för att arbeta ytterligare tre timmar. Roger Belusa är en av alla de läkare som arbetar på mottagningen. Egentligen arbetar Roger med cancerforskning, men tycker att han har en skyldighet att som läkare, hjälpa de utsatta.

– Eftersom jag har den här utbildningen har jag också möjlighet att göra något som inte alla kan, att hjälpa människor att få den vård de har rätt till, säger Roger.

Läkare i Världen finns i flera svenska städer, men under våren har många mottagningar tvingats stänga ner, eftersom det har varit svårt att upprätthålla patienters och volontärers säkerhet under pandemin. Många volontärer är pensionärer i riskgrupper, och den skyddsutrustning och det material som används har blivit både dyrare och svårare att få tag i under corona-pandemin. Stödet som Läkare i Världen har fått av MUCF har därför varit väldigt viktigt för att mottagningen i Stockholm ska kunna fortsätta ha öppet.

– För att ingen ska behöva ta till en strumpsticka, för att ingen som har brutna revben ska vara tvungen att gå och oroa sig för att deras lunga är punkterad, och för att ingen ska behöva gå med en urinvägsinfektion som går upp i kroppen. Dem träffar vi, och därför finns vi, säger Eliot Wieslander.

Hemlösas Hus

Hemlösas Hus ligger i Frihamnen i Helsingborg och drivs av en ideell förening som arbetar för att motverka hemlöshet i Helsingborg och förbättra situationen för de som redan är hemlösa. Huset har fungerat som en plats dit hemlösa kan få hjälp med att uppfylla basbehov i över 20 år, även om verksamheten har sett olika ut under olika perioder. Tidigare har verksamheten exempelvis kunnat erbjuda boende åt hemlösa. Idag är det en plats dit man kan komma för att äta mat, vila, duscha, tvätta och byta kläder. I huset serveras frukost, lunch och middag. Maten tillagas från grunden på råvaror som skänks från olika matbutiker och restauranger.

För många hemlösa är verksamheten livsviktig.

– Jag kunde liksom inte förstå att jag var hemlös, jag var lite rädd för att gå hit först, om någon skulle se en. Nu bryr jag mig absolut inte längre. Nu vet jag att jag inte hade överlevt utan det här, säger Jonas Sjöstrand.

Andra socialverksamheter i Helsingborg har haft stängt under pandemin, men Hemlösas Hus har jobbat hårt för att fortsätta hålla öppet. Det har gjort att antalet gäster har ökat kraftigt under våren och sommaren.

– Vi har fördubblat antalet frukostar. Vilket också innebär att det blivit mycket att hålla reda på vad gäller rutiner för hygien och att hålla avstånd, säger Carina Tegnér, föreståndare på Hemlösas Hus.

Förutom volontär arbetskraft utgörs personalkåren endast av tre stycken anställda. En organisation som främst drivs av volontärt engagemang blir betydligt bättre om man har några anställda. Någon som kan hålla ihop och planera för alla de frivilliga.

Anställda bidrar också till kontinuitet och trygghet för gästerna. Just detta

hoppas man att pengarna från MUCF ska gå till.

– Bidraget kommer att innebära att man eventuellt kan satsa på att anställa en till person, antingen på heltid eller deltid, men att det blir en förstärkning helt enkelt, säger Jan Jönsson, matlagningsansvarig på Hemlösas Hus.

Textförfattare Emil Wesolowski